

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

Punct. I. Materiam primam dari statuitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

enim resultat in instanti, in quo est priuatio, resultat quādo non est inhæsiō, quæ est fundamentum illius: si resultat quando est inhæsiō, resultat quando non est priuatio: ergo sicut tenentur concedere id, quod non existit esse fundamentum talis tertiæ entitatis non existit, etiam poterunt dicere denominare subiectum, præcipue cum tertia illa entitas non appareat quid sit, neque ad quod prædicamentum reducat.

15 Respondeo mutationem esse formam quandam non physicè vnā, sed moraliter, & denominationem mutati esse moralem, & non physicam, ac proinde non requirit formam physicè existentem in instanti, in quo denominat, sed sufficit, si partim existat, partim existerit, sicut denominatio præteriti sumitur à forma, quæ non est, sed fuit; & denominatio futuri à forma, quæ non est, sed erit, & ego dicor prior Antichristo per meam existentiam durantem nunc, & per existentiam Antichristi postea duraturam, quæ modò nihil est; & posterior Adamo per meam existentiam durantem nunc, & existentiam Adami, cuius duratio iam præterit, & modò nihil est.

16 Obiicit, nos dixisse priuationem non posse esse principium totius, quia opponitur priuatio cum toto contradictoriè ratione habitus, quem totum includit, cui priuatio mutuo opponitur tanquam esse, & non esse: Sed similiter priuatio inhæsiōnis & inhæsiō, quæ est idem ac generatio realiter opponuntur contradictoriè: ergo priuatio inhæsiōnis nullo modo potest esse principium generationis.

17 Respondeo in primis priuationem, & habitum non opponi contradictoriè, si ad diuersa tempora referantur, sicut referuntur in mutatione, in toto autem deberent ad idem tempus referri, quia totum substantiale est quoddam ens physicum permanens, quod est totum simul, & non potest esse partim in hoc instanti, partim in sequenti, sed in omni instanti quo durat est secundum se totum, aliàs nunquam esset totum, quia cum habeat vnionem physicam partium, & hæc non possit esse in instanti, in quo non est vtraque pars, implicat illud esse totum sine coexistentia omnium partium. Mutatio verò est totum quoddam morale, cuius partes non habent vnionem physicam, sed moralem, quæ consistit in immediata successione, ac proinde potest esse, quin partes illius sint simul, quia mutatio est ad instanti successione in ratione essendi, licet in ratione denominandi denominet subiectum mutatum, sicut spatium horæ labitur successiue: in instanti verò dicitur horam completam fuisse elapsam, & ante terminatum illius non dicitur horam fuisse elapsam.

18 Addo me non asserere priuationem inhæsiōnis esse principium generationis, sed alterius entitatis, mutationis videlicet, quæ componitur ex generatione tanquam parte, & priuatione præexistenti eiusdem tanquam altera comparte; in toto autem hoc non potest excogitari, quia ex entitate totius, & negatione præexistenti non componitur alia tertia entitas, neque inuentum est nomē ad significandam illam successione negationis præcedētis, & totius subsequentis per modum vnus. Inquires quādiu duret mutatio? Respondeo tantum durare in prima productione formæ quam includit, quia tunc tantum dicitur subiectum se habere aliter ac antea se habebat; in secundo verò instanti, quo forma conseruatur, subiectum eodem modo se habet cum illa, ac se habuit in instanti præcedenti, quo talis forma fuit producta, & illam recipit. Nihilominus subiectum dicitur mutatum non solum in illo instanti; sed in subsequentibus sumpta denominatione à forma præcedenti, sicut Petrus dicitur filius Ioannis non solum in instanti, quo eum genuit, sed postea per denominationem sumptam à generatione præcedenti, & mulier dicitur nupta ex contractu matrimonij iam præterito. De mutatione subiecti per receptionem formæ accidentalis nihil peculiare occurrit dicendum, eodem enim modo philosophandum est ac de mutatione per formam substantialem, & dicendum priuationem non esse principium totius accidentalis in facto esse, neque generationis accidentalis, vt generatio est, sed tantum illius quatenus est mutatio per priuationem ipsius, ex cuius consortio resultat mutatio tanquam ex duobus partibus.

19 De productione materiæ primæ & Angeli dicendum est esse illius principium terminatum intrinsecum modò explicatum ipsam materiam primam, & ipsum Angelum. An verò materia prima, & Angelus sint principia illius in genere causæ materialis dicam Controu.

Franc. de Guicido, Philosoph. tom. I.

13. Physic. Punct. 3. vbi disputabo an creatio habeat causam materialem. Priuatio principium non est creationis Angeli, aut materiæ primæ, neque ad illam aliquo modo conducit, neque tanquam componens mutationem, quia non est subiectum, quod mutetur, & ad productionem Angeli, seu materiæ primæ secundum se impertinenter se habet negatio præcedens, quia illa productiones in communi sententia potuere esse ab æterno, deinde quia non apparet quo genere negatio præcedens possit pertinere ad productionem subsequentis, nisi tanquam terminus à quo, vbi autem non mutatio, non est terminus à quo.

CONTROVERSIA II.

De materia prima.

MN I V M principiorum in particulari materia prima primum est, ideo sibi præ aliis primum in nostra disputatione locum obtinet.

PUNCTUM PRIMUM.

Materiam primam dari statuitur.

Multiplicem respectum includit materia; ad formam, quæ ex illa educitur, & in illa recipitur, illique vnitur; ad totum, quod ex illa componitur; ad agens quod circa illam operatur. Iuxta hos respectus diuersas induit denominationes, in quas diuidi solet, est enim apud antiquos celebris materiæ diuisio in materiam ex qua, & in qua, & circa quam, quæ diuisio partitio non est totius actualis, vel potentialis, in partes actū, vel potentiā illud componentes, sed eiusdemmet indiuisibilis entitatis in diuersa munera, quibus fungitur. Materia ex qua in ordine ad totum dicitur, quod ex illa componitur, & cuius est pars materialis. Materia in qua per ordinem ad formam denominatur, quæ in illa recipitur, si materialis sit non creata, & in qua plurimas exercet operationes. Materia circa quam dicit respectum ad agens, quod operatur circa illam. Ex his respectibus duo priores ad conceptum metaphysicum spectant materiæ, quæ munus subiecti receptionis, & informationis exercet respectu formarum, & in ordine ad totum, quatenus est primum subiectum, quod compositum totius necessariò debet esse, & consequenter receptum formæ, vel saltem illi vnibile, nequit enim sine vnione ad formam totum componere; & multi asserunt de conceptu metaphysico constitutio illius esse potentiam receptiuam saltem in ordine ad vnionem. Vitimus conceptus explicatus per materiam circa quam, quem habet in ordine ad agens, formaliter ad materiam non spectat, cuius adequata ratio primi subiecti, tota est in ordine ad compositum & ad formam, sine vilo ordine ad agens, quod actus non est potentiarum quas habet materia, vt formam recipiat, illamque sibi vniat, & totum peragat compositum, quibus tota essentia materiæ primæ circumscribitur.

Materia aliter in transeuntem, & permanentem diuidi solet, aliàs in materiam extrinsecam, & intrinsecam: Materia permanens, seu intrinseca dicitur, quæ verè est materia ex qua totum componitur, quæ illi intrinsecè permanet. Materia extrinseca, seu transiens est totum corruptum ad generationem aduenientis, lignum v.g. ex quo solemus dicere fieri ignem, qui intrinsecè formam ligni non includit, imò illam excludit, & expellit à materia ligni; & ideo illi dicitur extrinseca, quia ex tali forma, tanquam ex termino extrinseco generationi ignis transit materia ligni à forma ligni ad formam ignis. Hæc materia transiens, seu extrinseca propriè materia non est, quia non totum componit, neque illius est subiectum, sed potius forma in subiecto recepta, quæ simul cum materia totum corruptum componebat.

Alia est partitio materiæ in Physicam, & Metaphysicam. Materia physica, est materia de qua agimus, quæ propriè materia dicitur, quia verè & realiter componit totum substantiale: Materia Metaphysica est, quæ metaphysicè tantum, & per rationem totum componit per modum

M 2 partis

partis materialis, scilicet genus, quod metaphysicè tantum materia dicitur.

4 Insuper præfens controuersia de materia prima, quæ supra conceptus assignatos in ratione primæ dicit non dari aliam, in qua ipsa subiectionetur, ideo compositum substantiale multi appellant materiam secundam; materiam, quia recipit accidentia, & per unionem ad illa constituit aliud compositum accidentale, cuius materia dicitur: secundam, quia supponit aliam, ex qua totum componitur. Alij materiam secundam appellant subiectum dispositum accidentibus ad formam substantialem recipiendam, non quia hæc in illa recipiatur, sed quia illa præcedat huius receptionem. Receptio enim accidentium antecedit ordine naturæ quasi subiectum sternens ad receptionem formæ substantialis, ideo materia his accidentibus vestita materia proxima dici solet. Ex his dimanauit materiæ definitio, quam postea expendam.

5 Dari materiam primam demonstrant Philosophi ex mutua corruptione, & generatione formarum, quæ aliquod commune subiectum euidenter demonstrant, quod primum est, vel in aliud primum nos ducere necessum est, si enim primum non est subiectum, aliud habebit, quod primum erit: si alio careat, si tamen illud habeat, primum non erit, tamen ad aliquod ex illo perueniendum, quod subiectum aliud non supponat, ne in infinitum procedatur, quod fieri non posse de omnibus causis demonstrat Aristoteles, ut ad primam perueniat, quod si in materiali causa liceret nobis in infinitum procedere, eadem licentia in efficienti liceret uti, quod communis hominum apprehensio reprehendit.

6 Confirmatur & declaratur idem discursus: euidenter est produci aliquid, quando subiectum incipit igne fieri amissa forma ligni: ergo datur aliquod commune subiectum. Probo consequentiam: si nullum daretur subiectum commune, totus ignis secundum se totum inciperet esse, & totum lignum secundum se totum desineret, & productio ignis esset creatio, & corruptio ligni annihilatio ignis, & agens naturale naturaliter crearet, & annihilaret. Deinde si nullum daretur commune subiectum, alteratio facta in ligno, ut illam formam ignis subsequatur, omnino esset impertinens, cum productio caloris non fieret in subiecto, in quo producenda erat forma ignis. Secundò vel adueniente forma ignis, permanet calor in subiecto, quod ad illam erat dispositum, vel non manet: si manet, ergo datur vnum commune subiectum calori, & formæ ignis, quæcumque sit ignis forma, siue accidentalis, siue substantialis: si non manet, impertinens fuit calorem prius produci, qui nunquam igni coexistit, & ita in illum influere non potest, nihil enim influit in aliud, quod simul cum illo non existit. Si dicas calorem non existentem præcessisse conducere ad productionem ignis, quia subiectum dispositum relinquit, quod Thomistæ vocant materiam sigillatam permanere, sive subiectum aliquod fateri quod dispositum permaneat, & sit sigillatam ad formam ignis, quod nos probare contendimus, admissio enim aliquo subiecto facile conuincitur illud debere esse primum, vel aliud primum supponere, ne in infinitum processus admittatur.

7 Confirmat aliter eandem conclusionem eadem corruptio formarum facta ad introductionem alterius: quando producitur forma ignis non destruit totum, quod esset in ligno: ergo datur aliquod commune ligno, & igni, in quo forma ignis recipitur. Antecedens supra probatum, alio modo probo, ut eiusdem consequentis nouam consequentiam eliciam. Forma ignis destruere non potest subiectum in quo recipitur necessariò supponitur ad sui productionem, & conseruationem: ergo illud in quo recipitur forma ignis remanet: sed illud erat in ligno corrupto: ergo aliquid, quod erat in ligno permanet in igne, quod est subiectum in quo ignis forma recipitur: Præcessit in ligno, illud in quo recipitur forma ignis, sic probo: forma ignis produci nequit non præsupposito ligno: ergo illo indiget, ut in aliquo illius recipiatur, præcessit enim destructio ligni nihil posset conducere ad productionem ignis, nullam enim connexionem, neque dependentiam immediatam habere potest entitas positiua ignis à negatione ligni. Discursus corroborat viuientis nutritio. Homo quando per corruptionem alimenti fit maior, vel sibi vnit aliquid alimenti, quod ex illo non corrumpatur, vel totum quod erat in alimento destruit.

Si primum dicas: ergo datur aliquod commune subiectum formæ alimenti corruptæ, & formæ hominis, quia per nutritionem ad illud extenditur. Secundum, scilicet, totum augmentum, & quicquid substantiæ erat in illo corrumpi, dici nequit, quia præcessit per corruptionem alimenti viuens non potest fieri maius, quia non esse alimenti, quod ponitur per illius corruptionem, formaliter non spectat ad constitutionem viuientis, neque per illud hoc potest accrescere, aliàs accresceret per negationem productionis alimenti, ex vi cuius eadem negatio ponitur, quæ per corruptionem poneretur, negatio enim productionis, & corruptio intrinsecè non distinguuntur.

Quidam neotericus Complutenfis affirmat: materiam primam nec de potentia Dei absolutam posse esse sine forma, me pro opposita sententia refert, asseritque me defendere de facto aliquando existere sine forma ex defectu dispositionum. Hic esse manifestam impossibilitatem me legenti dubium non erit, cum expresse dixerim formam esse velle materiam primam semel informatam aliqua forma substantiali non posse naturaliter permanere absque vlla forma. Videamus modò, quid contra ea, quæ assero, & contra id, quod falsò mihi imponit, ille inuenerit.

Arguit primò: magis dependet materia à forma, quam ab accidentibus, sed non potest existere sine accidentibus: ergo nec sine forma. Instauri hoc argumentum: Anima rationalis non potest existere sine præsentia, & tamen potest existere sine materia: ego non bene inferitur ex eo, quod materia non possit existere, sine accidentibus, quod non possit sine forma.

Rursus respondi disparem esse rationem, quia materia per simplicem emanationem producit suam præsentiam, & ita semper est in actu primo ad illam producendam, & in actu secundum erumpit, formam verò non recipit, nisi dependenter ab alijs principiis actiuis, quæ si absint, vel si non influunt materia formam recipere non poterit.

Solutionem hanc intendit impugnare ex eo quod materia prima non sit principium actuum præsentia alius ut accidentis, insuper quia si esset principium actuum accidentium esset principium actuum saltem inadæquatum formæ substantialis. Materiam primam non esse productiuam suæ præsentia probare non poterit hic Author, & est valde commune in scholis, quamlibet entitatem productiuam esse suæ præsentia, dicere autem materiam primam esse principium actuum, vel inadæquatum formæ substantialis paradoxum est inauditum inter Autores classicos: sed finge esse principium inadæquatum formæ, dum absint alia compingencia actiua inadæquata perinde erit in ordine ad illam producendam, ac si nullam virtutem adæquatam haberet. Demum, est materia prima non sit principium actuum suæ præsentia, saltem illi debet independenter à quolibet alio, quod sufficit, ut naturaliter materia sine præsentia non sit, ut eam semper habeat saltem à Deo productam. Cur autem supernaturaliter sine præsentia esse non possint, alij viderint, ego enim defendo posse supernaturaliter quamlibet entitatem omni vocatione carere. Hoc autem asserere necessarium mihi non est, quia rationes, quæ pro inseparabilitate cuiuslibet entitatis ab aliqua præsentia adducuntur, nullo modo propugnant inseparabilitatem materiæ à forma, ac proinde illis inspectis facile ex eisdem disparitatis caput dignoscitur.

Instat insuper: materiam primam non posse esse naturaliter sine primis qualitativis, quæ non producuntur per simplicem emanationem: sed dependenter ab alijs extrinsecis principiis. Respondeo casu, quo materia produceretur sine primis qualitativis eam informantibus, aut modò supernaturaliter illis omnibus priuaretur, materialiter, sine illis fore conseruadam, semel tamen cum illis productam non posse naturaliter illis carere, quia non deperditur vna qualitas, nisi per aduentum alterius illam expellentis. Idem assero de formis substantialibus, etsi de illis non possit ita efficaciter probari, quia difficile impugnabitur, qui asseret formam substantialem corrumpi ex defectu dispositionum absque aduentu alterius.

Instat, omnis locus naturaliter est repletus corpore: ergo attento materiæ ordine omnis materia est informatam aliqua forma. Concedo consequens, quod mihi verum, quia tamen ex antecedenti non inferitur, nego consequentiam. Ratio disparitatis est, quia in prima creatione mundi totum

totum spatium, quod est intra lunæ concavum tantum fuit repletum corpore quantitativo, cum verò quantitas, & materia prima non corrumpantur naturaliter semper remanent occupantia idem spatium. Quod si aliquando hoc corpus condenseretur tunc aliud rarefit, & sic semper manet totum spatium occupatum. Deinde necesse est in rerum natura vacuum non dari, vt vnum corpus medio alio recipiat influxus corporum cœlestium, quia non posset recipere corpus, quod vndique esset in vacuo, nec linea recta corpus illud, quæ supra se spatium vacuum haberet etiam si per latera corporibus aliis cingeretur.

13 Producta tamen materia cum forma, quis defendere poterit posse hanc amittere ex defectu dispositionum, absque eo quoddam ab alia expellatur, & ita aliquantulum sine forma permanere, donec sufficientes dispositiones ad eam recipiendam adueniant. Insuper naturaliter, siue supernaturaliter materiam sine forma esse, aut creati contingit, seu contingat, conclusio est adhuc in eo casu naturaliter esse conservandam. Respondet hic Author, nunquam materiam spoliari quadam forma antequam habeat dispositiones sufficientes, hoc est verum iudicio, deberet ille probare. Asserui insuper facilius esse formam sine dispositionibus introduci, quam omni forma carere. Totum hoc gratis dicitur, & contra rationem, quia certum est formam non, nisi ad existentiam dispositionum produci; materiam verò sine forma non posse esse inquisitionem vocetur, & nulla potest ratione efficaciter suaderi, & casu, quo accideret omni forma materiam spoliari naturaliter sine illa conservandam esse, suadet ratio efficax desumpta ex eo, quod materia sit entitas creata dependens vnicè à Deo tanquam à principio efficiendi, & à nullo alio in aliquo genere causæ.

14 Rationes quibus Recentior iste intendit probare materiam nec de potentia Dei absoluta posse existere sine forma levis momenti sunt. Prima est, quia materia est pura potentia, & nullum habet actum, nisi ratione formæ. Secunda, quia non indeterminata specie, nisi per formam, & nihil potest existere, nisi in specie determinata. Tertia est, quia materia dependet à forma in genere causæ formalis. Ad primam dixi materiam esse puram potentiam physicam, & habere per se ipsam suum entitativum actum, & existentiam secum identificatam, dato tamen quod non haberet existentiam identificatam, de facto existeret per existentiam formæ, formâ ablata posset materię dari existentia superaddita distincta à forma. Ad secundam dico materiam per se ipsam specie distinguì à forma, & ab alia quacunque entitate, & ita per se ipsam habere suam speciem inadaquatam, seu inadæquate entitatis. Ultima ratio continet doctrinam manifeste falsam: materia enim est simplex entitas, & non composita ex materia, & forma, & ita non potest ab hac dependere in genere causæ formalis, hæc enim dependentia est propria totius constituti per formam.

15 Obicit sibi hic Author materiam, & formam produci per diversas actiones, ex quo duo inferuntur, vnum est quamlibet ex vi actionis terminatæ ad ipsam habere suam existentiam, ad quam terminatur quælibet actio productiva. Alterum est vnam actionem posse separari ab alia. Vt huic rationi respondeat multa inuoluit implicationibus scientia, dicit materiam, & formam non fieri, sed totum compositum, & ita materiam non creari, sed con-creari, quia non accipit esse, sed subesse, & ita fieri actione, quæ fit totum, vnde materia non habet esse creatum, neque eductum, sed communicatum per formam, & sicut non est producta, sed comproducta, ita non est existens, sed coexistens. Quanta spongia ad hæc exhaustiendâ hic opus est. Si materia, & forma non sunt, sed totum compositum, eandem dependentiam habebunt materia, & forma, & totum compositum; dependentia enim est actio: ergo si indiuisibiliter terminant eandem actionem, eandem dependentiam habent: ergo non magis creatur, aut educitur materia quam forma & totum, nec forma, quam totum, & materia, nec totum, quam vtrique. Confirmo & explico hanc rationem. Actio, quæ proicit totum, vel est creatio, veleductio. Si est creatio: ergo materia, forma, & totum, quæ per illammet indiuisibilem actionem producuntur, creantur. Si esteductio: ergo materia, forma, & totum educuntur, id enim creatur, quod per creationem producitur, & educitur quod producitur per eductionem.

Franc. de Quicq, Philosoph. Tom. I.

Dices eammet actionem esse actionem respectu formæ, & creationem respectu materiæ. respondeo: implicare eandemmet actionem esse creationem respectu vnius termini, & eductionem respectu alterius, nam eo ipso, quod siteductio respectu vnius termini, debet ipsa dependere à subiecto, eo ipso, quod ipsa dependeat à subiecto, ab eodem dependet, quod ex vi illius productum est; eatenus enim terminus dependet à subiecto, quatenus illius terminus à subiecto dependet, aut non dependet, quidquid autem à subiecto dependet in genere causæ materialis eductum est.

16 Insuper quando per generationem, corrupta forma præexistenti, noua alia producitur ab agente naturali, vel hoc agens simul conseruat materiam, & producit formam, vel solum formam producit. Si primum dicatur inferitur materiam conseruari per creationem ab agente naturali, quod implicat. Si secundum: ergo iam actio, & forma producuntur per actiones inter se adequatè distinctas. Respondent Carmelitani Discealeati in physica: materiam petere fieri eadem actione, quæ fit, & conseruatur totum, per accidens tamen posse fieri actione peculiari. Contra: ergo iam per accidens habebit specialem existentiam ex vi specialis actionis, quæ producitur distinctum ab existentia formæ: ergo non est illi essentiale existere per existentiam formæ.

17 Secundo respondet Arauxo lib. 8. Metaph. quæst. 1. art. 2. in fine, & art. 3. ad 3. num. 10. & 11. existentiam non esse rationem formalem terminandi actionem, sicut non est ratio formalis constituendi rem, sed tantum conditio. Ita posse dari creationem à Deo procedentem, ex vi cuius materia producatur, licet ex vi illius non habeat existentiam, sed vi alius actionis, quæ debeat creationem comitari terminatæ ad formam, & ad illius existentiam, ex vi cuius per eandem existentiam materia, & forma constituuntur existentes. Doctrinam huius solutionis existimo legitime inferri ex eo, quod existentia sit quid superadditum essentia, aut rei existenti, verumtamen consequentis falsitas antecedentis falsitatem ostendit, non enim concipi potest, quid præter actio creatiua materiæ adquam terminatur, si illi formaliter existentiam non tribuit, nec quid sit materiam produci, si non est identicè, & formalissimè dari illi existentiam, per productionem enim res producta extra causas ponitur, & extrahitur ab statu possibilis, quod est formalissimè esse existentem.

19 Audiui nescio quos Thomistas asserentes per hanc creationem constitui terminum in statu quodam reali ad existentiam. Viam ad existentiam libenter vocabo actionem productiuam, verumtamen ex parte termini medium quemdam statum inter possibilitatem, & existentiam apprehendi, nec per fictionem sine repugnantia intellectus non capiet. Insuper commune est inter Thomistas productionem cuiusvis rei ad illius existentiam terminari, in qua placuit Deo, Recentiorum, cum quo ago nobiscum sentire.

20 Facilius videtur Recentiori solutio alia, quam adducit Ioannes à sancto Thoma, in physica quæst. 4. art. 2. videlicet materiam conseruari eadem actione, quæ ipsa, & totum corruptum productum fuit, actio tamen illa conseruatiua materiæ cessauit, quoad aliquem effectum sui videlicet, quoad conseruationem formæ productæ, & perseverauit quoad conseruationem materiæ, sicuti si Deus eadem actione conseruaret Angelum, & eius subsistentiam, & postea natura angelica vniretur personæ diuinæ perseveraret illi actio exercens munus conseruationis respectu naturæ angelicæ, & non respectu subsistentiæ.

21 Doctrina hæc leui operâ impugnatur, actio enim quæ semel est productio, & conseruatio alicuius termini, non potest eadem perseverans non esse conseruatio eiusdem, neque non exercere munus conseruationis respectu eiusdem, nam cum talis sit, & tale munus exerceat per se ipsum implicat physicè eandem perseverare, idemque munus non exercere. Exemplum doctrinam non suadet, implicat enim propter rationem traditam: si enim Angelus & illius subsistentia per eandem actionem à Deo conseruaretur, & subsistentia creata Angeli deperderetur ratione hypostaticæ vniōis, aut ex quouis alio capite deficeret antiqua actio, & inciperet noua alia terminata ad naturam angelicam tantum, vel ad naturam, & nouam vniōem ad Verbum.

M 3

Deinde,

- 22 Deinde, & si hoc totum admitteretur, quod Philosophia non permittit, adhuc argumentum integrum permanebit, quia actio actusque, quæ tantum exerceret munus conseruationis respectu materiæ, & noua actio, quæ ad formam denuo genitam terminatur distinctæ essent, & distinctos terminos haberent: ergo actio antiqua terminatur ad existentiam materiæ, & alia noua ad existentiam formæ: ergo materia habet existentiam distinctam ab existentia formæ, quod est contra Thomistas, & contra hunc, quem impugno est, ut ipse fatetur, dum Carmelitanos impugnatur. Admissa iam hac duplici actione, non potest reddi ratio cur hæc iam suo termino non possit ab illa, & ab illius termino separari, nisi manifeste petatur principium, dicendo materiam primam non posse separari à forma.
- 23 Redit Recentior iste ad doctrinam, quam apud Carmelitanos impugnauerat de consortio duarum actionum inseparabilium, quæ ipso teste principium patitur, & non occurrat argumento, quo probetur materiam primam habere existentiam distinctam ab existentia formæ.
- 24 Afferit insuper Deum eadem voluntate, quæ decernit esse materiam decernere, quod sit associata formæ, quod ita vult esse, ut primum sine secundo Deus discernere non possit. Dixi ego posse Deum liberè habere hoc decretum non conseruandi materiam sine forma, & me reprehendit hic Author, quia ad ea, quæ sunt cognoscenda in terra ad cælestia recurro, contra illud Sapientie 9. *Si ea, quæ in prospectu nostro sunt inuenimus cum labore, quæ in cælis sunt, quis inuestigabit?* Afferitque ea, quæ Physicè, aut Metaphysicè tractantur non dependere ex aliquo decreto libero Dei, neque in omnibus recurrendum esse ad asylum scientiæ conditionatorum.
- 25 Quorum hæc scientiæ conditionatorum mentio: sed quæ animus pungunt non faciliè à memoria decidunt. Affectus impugnandi alienam sententiam in propria impugnationem e.umpit. Ad cælestia, & diuina recurrere admittendo, posse aliquando contingere decretum, quod aliter ipse esse non posse asseruit defectuosum esse dicit. Decreto isto libero, quod possibile admitto nullo modo indigeo ad meam sententiam explicandam, & defendendam sine illo decreto, quod iste Author de facto esse dicit, illius opinio subsistere non posset, attendat ille & iudicent alij, quis magis intra Philosophiæ terminos se contineat, & quis magis ad cælestia recurrat ut terrena explicet.
- 26 Rursus ex corruptione vnius formæ ad introductionem alterius, expulsionem ab aliquo communi subiecto efficaciter infero. Si non daretur aliquod commune subiectum formæ ligni, & formæ ignis, ad productionem huius, non illa corrumperetur: Sed corripitur: ergo datur subiectum aliquod vtrique commune. Maiorem probo: cetera patent. Forma ligni non opponitur cum forma ignis existentis in rerum natura, alias per productionem formæ ignis corrumperentur omnes formæ ligni, cum omnibus enim eandem oppositionem habet quilibet ignis forma: ergo ex eo quod producatur forma ignis non corripitur forma ligni, si aliquod subiectum commune vtrique forma non recipiat in ordine ad quod sit vtriusque oppositio, & repugnantia. Respondet Antonius Gomesius in sua Antoniana Marg. corrumpi vnam formam, ut alteri locum præstet, quia aduenit nouum corpus, & spatium est idem, ac antea, & cum corpus adueniens penetrari non possit, cum aliis præexistentibus, necessum est corrumpi corpus illud spatium occupans, quod modo occupat corpus denuo productum. Contra: Si formæ tantum repugnant in ordine ad locum, forma producta tantum intenderet remouere à loco præexistentem, quam per accidens corrumperet, quia non illi spatium supererat, quod occuparet, sine quo subsistere non poterat: ergo sicut corpus cum per impulum eicitur à loco, quem occupat, imprimat impulsu corpori immediato, ut illi locum præstet: similiter quando forma cadaueris adueniret, forma equi, quæ à loco pellitur, intenderet occupare spatium corporis immediati, & hoc aliud immediatum spatium, & sic omnia corpora inter se cessabant, ut quodlibet suum locum retineat, debiliusque vincetur, cuius locum occupabit corpus immediatum, & sic omnia recedent, ut nouum corpus locum habeat, incorruptumque permanebit corpus quod occupabat spatium acquisitum à corpore adueniente, acquireret enim spatium aliud, quod ratione corporis debilius expulsi superest.
- 27 Vltimò conclusionem hanc suadet vsus Ecclesiæ, quæ

reliquias Sanctorum veneratur, quia sub illarum materia fuerunt beatorum animæ: alias si nihil sanctorum in illis permaneret nullà ratione essent veneratione dignæ, quod hereticum est, & contra rationis lumen: quod barbaras adhuc nationes edocuit magno honore afficere corpora suorum virorum illustrium. Promiscuè probauit ex productione formarum accidentalium & substantialium dari aliquod primum subiectum, quodque ex alteratione accidentali, & productione formæ substantialis deducitur, vtrique enim quæ conuenit dari aliquod subiectum, quod dato, inferatur illud subiectum, vel aliud, quod ad ipsam supponatur esse primum. Rursus hoc primum subiectum esse substantiam facile ostenditur. Primum subiectum non supponitur aliud, neque alicui innititur, neque ordinatur ad aliud quod præsupponatur ad ipsum: ergo non est accidens, quod essentialiter supponit substantiam, ad quam ordinatur: ergo est substantia. Ex quo euidenter infero dari primum subiectum substantiale formarum siue accidentalium, siue substantialium. Inferatur etiam ex prædictis, hoc subiectum, tale esse respectu formæ ligni, & formæ ignis, & omnium formarum, quæ mutua corruptione, & productione impugnantur. An verò hoc subiectum in se contineat formas substantiales, definiri certò nequit, quousque probemus formas constituentes composita, quæ mutua corruptione, & productione agi videmus, substantiales esse, quod si simul statuatur extra controueriam erit, hoc primum subiectum habitudinem dicere ad formas, non solum accidentales, sed etiam substantiales, quas in se contineat: id præstabo Controuersia 3.

Ex ratione primi subiecti materiæ incorruptibilitatis nobis innotescit, quia nulla potest dari causa creata exigens corruptionem illius, cum enim subiectum non habeat, non potest esse impossibile cum alia entitate in ordine ad subiectum, neque aliam impossibilitatem habere: Quia omnis impossibilitas in ordine ad subiectum desinitur, quod autem cum nulla entitate impossibilitatem habet, cum omnibus est compossibile, & à nulla potest corrumpi, quia nulla entitas potest corrumpi ab illa cum qua est compossibilis. Neque dici potest materiam primam corruptibilem esse, quia absque vilo contrario deficit, ex eo quod non petat perpetuò durare, sed per certum tempus, quo transacto, illius est adimpleta exigentia, & ex defectu exigentiæ ad vltiorem durationem deficit, quia hoc definendi genus tantum accidentibus valde imperfectis tribuitur, & adhuc in his dari non certum est apud omnes.

Inferatur etiam materiam primam esse simplicem entitatem, hoc est, non compositam ex subiecto, & formæ, quia cum ipsa primum sit subiectum non debet formaliter constitui per formam, quæ subiectum supponit, quod sit entitas, quæ formam ligni recipit, esset composita ex duabus partibus essentialibus, quarum vna supponeretur ad aliam, non secundum se totam, materia prima diceretur, sed secundum illam partem, quæ ad alteram supponeretur, quæ esset primum subiectum. Lege Soar. disp. 13. Metaphysicæ sect. 3. & me vide Controuersia 3. Puncto 1. vbi probabo formam cuiuscumque compositi simplicem esse supponentem simplex subiectum.

Probauimus iam dari materiam primam: illius definitio petenda est ex Arist. 1. Phys. c. 9. vbi illam his tradidit verbis: *Materia prima, est primum cuiusque subiectum, è quo quidpiam eo sit pacto, ut non per accidens insit.* Subiectum se habet loco generis: particula *primum* materiam discriminat à composito, quod subiectum dicitur aliquorum accidentium, & à formæ, quæ plura recipit, non tamen ut primum subiectum, quia materiam respicit ut subiectum saltem informationis: per reliquum definitionis, differt materia ab Angelo, qui est primum subiectum suarum passionum, ex quo fiunt: compositum autem, quod resultat, est secundum accidens, hoc est, accidentale, quia Angelus supponitur iam substantia constituta, ante aduentum talis accidentis. Ex quo inferes non plenè demonstrari existentiam materiæ primæ etiam si probauerimus esse primum subiectum, quousque probemus tale esse respectu formarum substantialium, quod euincam Controuersia 3. Puncto 1.

Circa hanc definitionem explicandum est, quomodo materia subiectum formæ dicatur: quam causalitatem exerceat circa materiam: quomodo forma simul cum materia componat totum, eo pacto, ut non dicatur per accidens inesse, & totum accidentale constituere, aliasque huiusmodi,

huiusmodi, quæ hanc Controuers. & immediatè venturam adimplebunt.

PUNCTUM II.

An materia prima recipiat formas mediâ potentia superaddita.

I Aliud est materiam esse subiectum informationis, aliud receptionis, hoc est, aliud est materiam recipere formam mediâ passione tanquam causam materialem illius, aliud sibi formam vnire, materia prima ad vtrumque actum potentiam habet, tum vt formam sustentet, tum vt illam sibi vniat. De vtrique inquirimus; An distinguatur à materia, vel cum illa habeat identitatem. Neque dubium est de his potentiis respectu formarum accidentalium, non enim dubium esse potest, materiam primam aliquam formam accidentalem recipere, sibiue immediatè vnire, quia si quilibet formam mediâ aliâ reciperet in infinitum procedi necessum esset, ne ad aliquam perueniremus, quæ immediatè materiam attingeret. Certum est etiam materiam recipere formas aliquas accidentales mediis aliis superadditis. Si dicamus primas qualitates mediâ quantitate recipere, sibiue vniri, trahitur tota disputatio ad formas substantiales, de quibus inquirimus an immediatè recipiantur in materia, & illi vniantur; an verò mediâ aliquâ potentia superaddita substantiali, vel accidentali. Neque per ly *mediâ*, & *immediatè* causalitatem, aut negationem illius intelligimus, supersunt enim quæstiones aliæ ad examinandum; an forma & materia vniatur interiectâ vnione distinctâ: Et an forma mediâ receptione superaddita recipiatur. Procedit tantum quæstio de potentia mediâ inter materiam, & formam, quæ immediatè attingat causalitates, mediis quibus forma vniatur & recipitur.

2 **PRIMA CONCLUSIO.** Repugnat potentia substantialis materiam efficiens. Ex hoc infero formam non posse recipi in materia neque illi vniri mediâ potentia superaddita substantiali. Illatio est per se nota, antecedens seu conclusionem propositam probao. Omnis potentia superaddita essentialiter supponit subiectum, qui superadditur, tanquam radicem illius, & propter illud intenditur à natura: ergo non est substantia, sed accidens: patet consequentia ex principiis, quæ trado in Metaph. Controuers. 6. Punct. I. vbi probao, conceptum quidditatum accidentis esse intendi propter aliud, quod supponatur ad illud, & conceptum quidditatum substantiæ esse non intendi propter aliud, quod supponitur ad ipsam, sed propter se, & propter illud, quod intrinsecè constituit, quod saltem inadequatè est idem cum ipsa. Ex quo principio integrum, & legitimum discursum conficio: omne illud, quod est propter aliud à se distinctum, quod ad ipsam præsupponatur, essentialiter est accidens. Omnis potentia superaddita subiecto est propter subiectum distinctum ab illa, quod ad ipsam præsupponitur: ergo omnis potentia superaddita subiecto essentialiter est accidens. Maiorem statum loco citato. Minorem probao. Potentia superaddita subiecto datur subiecto, vt mediâ illâ exerceat actus potentia, quos immediatè exercere non potest; ergo est propter subiectum, vt illud potens constituat; ergo est propter aliud, quod supponatur ad ipsam, quia omne subiectum essentialiter præsupponitur ad illud, quod illi superadditur.

3 **SECUNDA CONCLUSIO.** Implicat materiam sibi vnire formam mediâ potentia accidentali; Probo: omne totum compositum immediatè resultat ex extremis, quæ immediatè, attinguntur per vnionem: ergo si forma substantialis immediatè vniretur potentia accidentali, totum, quod constitueret forma, immediatè resultaret ex forma, & ex potentia accidentali: ergo totum illud essentialiter includeret tanquam inadequatam, & materiale ad sui constitutionem potentiam illam accidentalem: ergo totum non esset substantiale, sed accidentale: probao hanc vitiam consequentiam: totum substantiale nihil includit tanquam constitutum sui, quod substantia non sit, sed totum illud includeret potetiam illam, quæ non esset substantia, sed accidens: ergo non esset totum substantiale. Dees, illud totum compositum non esse constituendum per formam, & potentiam, cui immediatè vnitur, sed per

formam, & subiectum, quod esset radix talis potentia. Solutionem impugnat primum antecedens, ex quo totus discursus dimanauit, quod iterum repeto, & probao. Omne totum compositum immediatè resultat ex extremis, quæ immediatè attinguntur per vnionem. En propositio nem posita in capite discursus, tux solutioni directè opposita. Vide claram illius probationem. Omne totum immediatè resultat ex partibus, quibus immediatè componitur: omne totum componitur immediatè tanquam ex partibus ex extremis, quæ immediatè attinguntur per vnionem: ergo omne totum immediatè resultat ex extremis, quæ immediatè attinguntur per vnionem. Minorem probao. Cætera patent. Vnio essentialis compositi essentialiter respicit partes vniendas, tanquam extrema illius: ergo illa quæ respicit vnio tanquam extrema illius sunt partes totius: ergo ex illis, tanquam ex partibus totum componitur.

TERTIA CONCLUSIO. Formæ substantiales, quæ de facto sunt, non recipiuntur in materia mediâ aliquâ potentia superaddita: quod sic probao. Materia prima ex se potens est recipere formas substantiales, nullâ interiectâ potentia: ergo illas recipit absque potentia aliqua superaddita. Antecedens probao. Materia est potens recipere immediatè formas accidentales; ergo substantiales: Probo consequentiam: materia primariò ordinatur ad recipiendas formas substantiales, & secundariò ad accidentales: ergo immediatiorem, vel saltem æquè immediatum influxum debemus illi concedere respectu formarum substantiarum, præcipuè cum nulla probabilis ratio oppositum suadeat. Confirmatur: Potentia illa accidentaliter superaddita, quæ daretur, potens esset, vt ex illa educerentur immediatè substantiales formæ: ergo potiori ratione potentiam hanc habebit materia prima, quæ est substantia, maior enim apparet proportio inter subiectum educationis substantiale, & formam substantialem educendam, quàm inter subiectum accidentale, & substantialem formam. Denique ex eo solum releganda esset talis potentia actu existens, quod necessaria non est, neque fundamentum aliquod reperitur, quod probabiliter illius existentiam inducat.

QUARTA CONCLUSIO. Repugnat formam substantialem educi ex materia mediâ potentia accidentali. Hanc conclusionem existimo non ita efficaciter posse probari, sicut precedentem, quia si quis diceret posse dari formam, quæ immediatè vniretur tantum materiæ substantiali, cum qua compositum substantiale constitueret, & quæ educeretur ex materia mediâ potentia accidentali, tanquam ex subiecto proximo adequato educationis, vel tanquam ex subiecto inadequato, quia educeretur immediatè ex ipsa materia, & ex potentia superaddita; existimo difficile argumento efficaci conuincendum esse, quia forma non ex eo, quod educatur ex potentia accidentali, cum illa compositum constituit, si illi non vniatur; & facile posset defendi, formam educi ex potentia accidentali, adequatè, vel inadequatè, & vniri tantum materiæ primæ. Nihilominus in hanc conclusionem trahor, quia est valde consona toti Philosophiæ, absque fundamento enim tribuetur accidentibus adhuc innata virtus, vt ex illis possit educi substantialis forma, & proportio fingetur inter accidens, & substantiam, vt hæc ab illo tanquam à causa materiali dependeat. Virgo: finis intrinsecus causæ materialis est, formam ex illa educam sibi vnire vt constituat compositum: sed potentia accidentalis non potest sibi vnire formam substantialem, neque cum illa compositum constituere, vt nuper probaui: ergo non posset esse causa materialis illius, quia deficiente fine intrinsecò educationis, & causæ materialis respectu alicuius entitatis implicat educio orta ex illa, & virtus causæ materialis in tali entitate reperta. Finem educationis esse vnionem formæ ad subiectum, ex quo educitur, probatur tum ex natura causæ materialis, quæ essentialiter ordinatur ad componendum compositum mediâ vnione, tum ex inductione omnium causarum materialium quas mouimus, quæ sibi vniunt formas ex illis educas: & licet videamus formas vniri subiecto, ex quo non educuntur, sicuti rationalem animam, nunquam tamen vidimus formam educi ex subiecto, cui non vniatur.

Obiicies primò: Substantia producit in genere causæ efficientis aliam substantiam mediis accidentibus, vel saltem illam producere potest: ergo poterit in genere

M 4 causæ